

Concept ampliatie, van het octroy der generale Oost-Indise Compagnie, der Verenigde Nederlanden

<https://hdl.handle.net/1874/21479>

Concept Ampliatie,

U B 946^a

van het

OCTROY

der Generale

OOST-INDISE COMPAGNIE,

der

Verenigde Nederlanden.

Ex malis moribus bonæ leges.

Gedruckt voor de Liefhebbers.

Advertissement,

An alle Heeren, en Kooplieden, Hooftparticipanten ende gemeene Geintresseerde in de Geoctroyeerde Nederlandtsche Oost-Indische Compagnie.

Nademaal by experientie wert bevonden, hoe dat het tegenwoordige Octroy der voorgemelte Compagnie niet ten enemaal is voldoende aen het Intrest der gemeene Participanten, en oogschijnlijken door een nader beraminge, ende Ampliatie veel soud kunnen werden gecontribueert, tot meerder welvarentheyd van de selve, soo door het afsnijden van eenigemiddelen waer door het waar belangen werdt bekrenckt, als wel in tegendeel door het vast stellen van eenigenutte en profijtelijke ordres, waer door de voordeelen mochten werden geaugmenteert, insonderheyd in dees swaerdruckende, en calamiteuse tijden van Oorloge, tot soulagement, ende stijvinge van veele goede Ingesetenen deser Landen, omme de aenhoudende en excessive lasten des te beter te kunnen dragen, soo hebben wy uyt eygen belangen en een regtvaardige sught tot het welvaren deser Compagnie, ende des lieven Vaderlands dat daer mede verknogt gaet, goed-gedagt, by occasie dat weder prolongatie ofte vernieuwinge van 't Octroy der voorgemelte Compagnie werdt verzogt, dit tegenwoordige aan alle Geintresseerde, en regtschape Liefhebbers van beyde mede te deelen; met seer ernstig verfock van het selve onpartijdig te willen overwegen, en 't gene daar in tot ons voorgestelde oogmerk dienstig mogten vinden, als ook 't genesy tot het selve cynde sullen weten te excogiteren, *omni meliori modo*, werkstellig te maken, met den anderen daar over te concerteren, ende de handen

thans met kragt en wakkerheyd in een te slaan, omme na een rijp en, regtmatig overleg by wege van een generaal Request ofte Petitie aan haar Hoog: Mog: te verfoeken soodanig redres en verbetering, als ten meesten dienste der gemeene Participanten sullen oordelen te behooren. 't Zy in manieren als wy alhier hebben ontworpen, of 't gene andere beters aan de hand sullen mogen geven, niet lievers sullende sien, als dat sy-lieden soodanige salutaire middelen mogen voorflaan, die ons geringe gedagten surpasseren; hun verfekerende dat sy daar inne van ons op alle bedenkelijke wijze na ons vermogen sullen werden gesecondeert, omme het voorgestelde tot een goed, en gewenst eynde te helpen brengen. Waar toe niet willen twijfelen of vele Steden aan wien de waarheyd van dees klagte al lange niet onbekent is geweest; en met een regtvaardige jaloufy de tegenwoordige bestieringe van sommige hebben aangesien, sullen mede 't hare doen, en de kragtige hand komen aan bieden; aanmerkende hoe seer de selve directie, ten aansien der Leverantien, tot particulier profijt van de familien van sulcke Directeurs heeft geredundeert; tot soo merkelyke præjudicie van de gemeene welstand der Compagnie, en verkortinge van veele weduwen, ende wesen daar by geintresseert. Sulks dat hoe onbemiddelt dees hunne Vrinden ook mogen wesen, men de selve binnen een korten tijd als rijk en weelig siet werden. Waar uyt genoegsaam evident, en af te meten is wat in desen wel gemenagert soud kunnen werden.

Niemand vermeenen wy dat ons hier sal willen tegenwerpen, dat sulks den Lande ondiensst soud kunnen toebrengen, wanneer de Leverantien komen op te houden, en men meest alles by bestedinge sal trachten te effectueren (soo als 't selve na ondervindinge der schadelijkheyd der ordinare Leverantien nu meest by alle die de menage en hun pligt willen betragten werdt gepractiseert) aangesien de Geintresseerde dan soo veel te meer af-giften sullen kunnen erlangen, en den Lande vervolgens geen minder voordeel aankomen. Den Staat het voor soo verre onverschillig zijnde of het de Leverantsiers, ofte de Participanten wel ga, soo niet de reden ende billikheyd dicteerde

teerde dat die gene, die 't hare daar by opsetten, ook van de voordelen behoorden te jouiffieren, en niemand sig met eens anders schade mag verrijken.

Articulen.

I.

Dat niemand het Hooftparticipantschaps regt sal mogen gemieten dan die twee volle Jaren aen de Boecken der Comp. vooz sijn eppen rekeninge bekend staet soo veel te herideren als een Bewindhebber inde respectibe Kamers gehouden is te doen/ behalven dat Kinderen / en alle andere Erfgenamen die op een naam de respectibe sommen vooz haar eppen erven / daar vooz van stonden aen gequalificeert sullen zijn.

II.

Niemandt sal tot Bewindhebber mogen werden geeligeert/ ten 3p mede als voozen 5p gequalificeert.

III.

De helfte van Bewindhebberen op de expiratie van 't tegenwoordige Octrop/en den aanvang van 't nieuwe te discontinuieren/en sulcx de eerstemael by lotinge. Na verloop van yder 6. Jaren daer inne te continuieren / doch alsdan na ordze der oudhepd die langst in bedieninge zijn geweest. Een maand vooz het afgaan der oude in hunne vacante plaatsen weder nieuwe te surrogeeren / ten eynde omme daar vooz hun des te meer een sedige impressie te geven / dat Ministers van andere lieden Soederen / en geen eppenaars zijn. Tot welke laatste gedachten de gedurighepd van hunne bedieninge seer lichte aanlepdinge komt geven. De aankomende in de plaats van een versturvene te succedeeren in des selfs regt. De Biljetten tot het nominieren van een nieuwe Bewindhebber 8. dagen te voozen te affigeeren.

IV.

Een derde van 't getal der Bewindhebberen der respectibe Kamers te doen bestaen upt erbarene Negotianten / en kooplieden.

lieden. Soo mede't zy Hooplieden ofte andere uyt foodanige die sig buyten publijke bedieninge en Magiftracure bevinden.

V.

Generalijck alle Jachten te moztificeeren. Sulks niet reufsectende de selve alleenlijck te gebuyken tot fimpel transport/ celfterende gedurende het deftroyement in de selve de ordinaire dag-gelden / vermits die ten opfigte van de noodfakelijke depenſes zijn geaccoordeert/ en niet vooz hunne moeyten ofte vacatien / waar vooz het tractement werdt genoten. Of anders in cas van dag-gelden geen deftroyementen toe te ſtaan / maar daar vooz ſig ſelven te tracteeren / en alleen het vyz gebuyk van't Jagt te genieten. Het volk hun eygen koſt te laten houden : mids hun redelijke verhooging van dag-huur gebende/ om de occaſie tot onnoodige depenſes te vermijden.

Sullen oock Bewindhebberen geen extra of emolumenten hoe genaamd als Vlees / Supcker / Wijn / &c. boven hare gewoone gagie vermogen te genieten.

VJ.

Niemand van wat conditie / ofte qualiteyt toegelaten eenigen particulieren handel in 't diſtrict der Comp. te exerceeren/ op pene van confiscatie van alle foodanige goederen / en vooz die gene die in bedieninge zijn het viervoud daer en boven/ ten profijte van die geene welke alsulke goederen weten aan te wijſen; nuſtgaders de handdadige ipſo facto daar vooz van hunne Charges vooz altoos verlaten te ſullen zijn.

VJII.

Geene Bedieningen impetrabel van vooz die welke van de Proteſtante Religie zijn / en alle andere te ſecludeeren / tot Hooplieden/ Schippers/ en Aſſiſtents Charges incluyſt.

VJII.

Geen diſpensatie van eenige Namaagſchap te verſoecken. De Hooftparticipanten daar toe by hunnen eed te verplichten haer daar af niet te hebben bedient/ nog oock te ſullen bedienon.

De

De Premiers Hooftparticipanten in de respectieue Kamers op alle Articulen onder gelyken eed als Bewindhebbers / de selve geauthoizeert / soo dikmaal 't hunlieden goed dunkt alle Boecken / Facturen / Rekeningen &c. na te sien / koopmanschappen te visiteeren / en voorts gehouden van alle abusyen / ofte nalatigheyd van de Articulen Bewindhebbers aanbevelen de Hooftparticipanten te adverteeren. Ten minsten tweemaal des Jaers Convocatie te doen om de gravamina der Hooftparticipanten / soo eenige vermeenden te hebben / aan te hoorzen / daar over te deliberereen / en Bewindhebbers na behooren helpen voordragen. De kleine Kameren wiens beurtte het niet is interim een Supernumerair Premier te mogen stellen met het selve pouvoir / edog sonder tractement. Sullen de gemelte Premiers altoos van hunne Committenten de gemeene Hooftparticipanten in pder respectieue Kamer revocabel zijn / de selve af en aan mogen stellen / en andere in des verlatens plaats surrogeeren / als sy te rade sullen werden. Daar op alle Convocatien omzage sal moeten geschieden. De Convocatie by nalatigheyd van den Premier te doen successibelyck by de oudste daer aan volgende / en hy daar dooz de facto verballen / sonder namaals meer eligibel te wesen.

F.

Alle behoeften tot de Equipage van Schepen / koopmanschappen tot de Regotte / als anders / aan de minste aannemers by publycke bestedinge te laten leveren. Een speciale lijst te formeeren van al 't gene in dierboegen enigzins sal kunnen geschieden / en 't gene daar toe niet gedisponeert mogte zijn / maar als vooren geleverd soude moeten worden / daar int de Hooftparticipanten vooz alle andere te begunstigen / en na dese de gemeene Participanten / de meest herdeevende altoos voozgaande / in cas sulckis pretendeeren. Mits dat in allen gevallen gene Leberantien sullen geschieden van van foodanige / die daar af een publycke stijl en neeringe exercereen / en geenen Bewindhebber tot in den derden graad incluyt komen te bestaan ; Nog ook van wien enig Bewindhebber / ofte sijne wyfzoutre ab intestato soude moeten erven. Deselbe op hunne eed mede aanbevelen genig part nog deel nogte ook hunne kinderen in eenige Leberantien te nemen / op verbeurte van het geleverde / en van hunne bedieninge vooz altoos geremoveert te werden.

Geen sodanige inkoopinge ofte bestedinge te doen / dan na boozgaande af-
 ferte van Siljetten / missgaders oversendinge van deselve aan de respectibe Ka-
 mers / omme aldaar mede te werden geaffigeert / en een pder daar af tijdelijke
 kennisse te geben. Ook niet dan in presentie ende ten overstaan van den Pre-
 mier ter selver plaats. Dan alles dien aangaande den een den anderen ken-
 nisse te geben / en de noodige Ceyppen over te senden om pder in den sijnen te
 communicieren / en het belangen iker Hoofstparticipanten daar op te hoozen.
 Sullen ook de Premiers selkens op hun-lieden t'huyskomst van de Verga-
 deringe der 17. gehouden zyn de Hoofstparticipanten van 't verhandelde / ende
 den staat der Compagnie rappoort te doen / upgesondert 't gene onder secretesse
 3p.

§§§.

Geene Verandering / ofte interpretatie van dit Octroy / of dependente van
 dien te versoeken by Betwindhebberen / ofte pmand anders / als na boozgaan-
 de communicatie / en approbatie van het meerendeel van Betwindhebberen / en
 het meerendeel der Hoofstparticipanten / die daar over alhooyens geconvoceert
 sullen moeten werden / gelijkertwijls mede over 't impetreeeren van Prolongatie /
 ofte vernieuwinge van 't selve.

Eyndelijk Bewindhebberen op het alder-fficacieuſte aan te bevelen het
 point der ware Godsdiensſt, om met allen yver en tederheyd te beher-
 zigen de verbreydinge van 't Ligt des Evangeliums, de middelen van den
 Hemel hun verleent kragtelijk aanleggende tot bekeeringe ende saligheyd
 der blinde Heydenen, om daar door den Goddelijken zegen aan hun
 te doen beklijven; op dat den Almagtigen andersints, in sijnen toorn,
 de tijd der verdraagzaamheyd verstreeken zijnde, de traagheyd en yver-
 loosheyd in desen niet eenmaal te huys soeke, en dees gefegende mid-
 delen tot andere Natien overbrenge. Ten selven eynde een cordaat,
 en edelmoedig Project te maken om dit meer en meer te faliciteeren,
 waar toe mogelijk wel niet ondienſtig soude zijn tot Batavia, een Se-
 minarium voor eenige Naturellen op te rigten; deselve te instrueren
 in de Nederduytsche, en Latijnsche Talen. Een Hooge Schole of Aca-
 demie te stigten, alwaar alleenlijken in de Theologie te promoveeren,
 De Professoren van hier derwaarts te senden. Een genoegsaam fonds
 tot onderhoud der selve te beramen. Dees Leerlingen de vereyſte be-
 quaamheden besittende souden hun daar 't noodigst is kunnen applicee-
 ren, en hun onderhoud en subsistentie buyten laste der Compagnie vin-
 den; waar door men het obstacul der tale genoegsaam soud surmon-
 teeren. Tot het welke God Almachtig sijnen genadigen Zegen wil ge-
 bieden.